

חשיבות הקרקע, במובן 'שטח', נמדדת גם ביחס לשאלה מי השכנים הגובלים בנו

פרופ' חנוך לביא

אני בא מתחום שבו המונח "קרקע" מתייחס להרכב המינרלי של הקרקע, לטקסטורה שלה ולפוטנציאל החקלאי הטמון בה, אבל הפעם אתייחס ל"קרקע" במובן של שטח ולקשר שלו לביטחון הלאומי. בעשור החולף נפוצה בישראל הטענה שבתקופת הגלובליזציה, בעידן הטילים והפצצות החכמות, אין חשיבות רבה לשטח. לצערנו ראינו כי לטענה זו אין בדיוק על מה להסתמך, שהרי גם מדינות כמו עיראק ואיראן מאיימות עלינו בנשק השמדה כזה או אחר מבלי שהן גובלות איתנו. לעומת זאת לימד אותנו העשור החולף, ממש על בשרנו, שחשיבות השטח נמדדת גם ביחס לשאלה מי השכנים הגובלים בנו וכן ביחס לקרבה שלהם למקומות אסטרטגיים מן המעלה הראשונה במדינה.

ביחס לשכנינו – והכוונה במקרה שלנו לפלשתינאים – דומה שלראשונה בהיסטוריה אנו מתמודדים עם ישות שעניינה הרס מדינת ישראל גם אם, במקביל, הדרך הזו מובילה לחורבנם שלהם. לראשונה, משום שעד עתה, במהלך שנות קיום המדינה, הורגלנו להיות מוקפים במדינות עוינות, אולם הן היו מדינות שנהגו ומתנהגות עד היום בגישה רציונאלית המביאה בחשבון לא רק את מרכיב הפגיעה בנו, אלא מתחשבות גם בהיזק ובהפסד העלולים להיגרם להם עקב העימות עם ישראל. לא כך הפלשתינאים, שההיגיון אינו הקו המנחה של פעולתם נגדנו. מן הטעם הזה לשטח יש חשיבות רבה.

בתנאים הקשים שבפניהם אנו ניצבים כיום בעימות מול הפלשתינאים, החשיבות של הגליל ושל הנגב גדולה ביותר, וכך גם חשיבותו של גב ההר. גב ההר, אם יהיה בשליטה פלשתינאית בלעדית, עלול להוות איום קשה על רקמת החיים במדינה, אם כתוצאה מהפגזות ספורדיות על מרכז הארץ ועל יעדים אסטרטגיים, ואם משום שבמקרה של מלחמה כוללת, שבה ישולבו אולי צבאות ערביים, אפשר יהיה מגב

ההר לחתוך את ישראל לשניים, באזור השרון למשל. והנה שוב אנו רואים כי רכיב השטח חוזר במלוא עוצמתו לסדר היום המדיני והביטחוני שלנו, כולל של אלה שביקשו להאמין כי האג'נדה השתנתה, וכי פנינו למזרח תיכון חדש. להיסטוריה, מסתבר, יש מגמות שונות מאלה המנחות את האדם היוצר בחייו ובמעשיו את ההיסטוריה.